

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
08.00.02 Makroiqtisodiyot
08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
08.00.06 Ekonometrika va statistika
08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
08.00.11 Marketing
08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
08.00.13 Menejment
08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQRISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirxodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabiroya Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ.....	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
МАКРОИQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH.....	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burhanova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY ANAMIYATI.....	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI.....	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitora Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALONIYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
<i>Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li</i>	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS.....	476
<i>Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli</i>	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
<i>Дониерова Фотимабону Алишер кизи</i>	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
<i>Babadjanova Malika Ruzimova</i>	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
<i>Abdurashidova Nigora</i>	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
<i>Сагдуллаева Гулнора Ботыровна</i>	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	502
<i>Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich</i>	
ZAIF BANDLIKDAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
<i>Qurbonov Samandar Pulatovich</i>	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ.....	514
<i>Меҳрибан Самедова Тофик</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
<i>Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova</i>	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI.....	526
<i>Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich</i>	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH.....	530
<i>Ziyadullaev Z.</i>	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOYILLARI	537
<i>Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich</i>	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS.....	546
<i>Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon</i>	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
<i>Svetlana Yurievna Shatokhina</i>	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI.....	560
<i>Azimova Nilufar Nuriddinovna</i>	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURSLARINING ROLI	567
<i>Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi</i>	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPISH	572
<i>Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna</i>	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
<i>Rizayeva Nilufar Oblakulovna</i>	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
<i>Xasanova Zarina Maxamadaliyeva</i>	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
<i>Aminov Shovkat O'ktam o'g'li</i>	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
<i>Саидахмедова Аида Мирзаевна</i>	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
<i>Раҳимбердиев Қ.Б.</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
<i>Ш.Ф.Кобилжонова</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
<i>Д.А.Юлдашева</i>	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
<i>Г.Т.Ахмедова</i>	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
<i>Saidov Farrux Faxriddinovich</i>	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
<i>Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi</i>	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH.....	641
<i>Akbarova Kamola Abdujabbor qizi</i>	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
<i>Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli</i>	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
<i>Botirova Xulkar Olimjonovna</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
<i>Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi</i>	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
<i>Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
<i>Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna</i>	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
<i>Salixova G.J</i>	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
<i>Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li</i>	
OLIY TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
<i>Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li</i>	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEXANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyevna	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEXANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSIYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEXANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH.....	811
Zohidova Ruksora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON.....	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS.....	827
Farxod T. Abdvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	850
Azimova Moxinur Nozimovna	

MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI

Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

dotsenti v.b (PhD)

ORCID: 0000-0001-8270-3348

Annotatsiya: Mamlakat makroiqtisodiy barqarorligini ta'minlash jarayonida bank tizimining rivojlanishi alohida strategik ahamiyat kasb etadi. Banklar moliyaviy resurslarni samarali taqsimlash, pul-kredit siyosatini takomillashtirish, investitsiya loyihalarini moliyalashtirish hamda ichki bozorning likvidligini saqlash orqali iqtisodiy muvozanatni mustahkamlaydi. Shu bilan birga, zamonaviy bank tizimi nafaqat ichki iqtisodiy barqarorlikni qo'llab-quvvatlaydi, balki mamlakatning xalqaro moliyaviy tizimga integratsiyalashuvini chuqurlashtiradi. Bu jarayon milliy iqtisodiy siyosatning izchilligi va raqobatbardoshligini mustahkamlashda muhim omil hisoblanadi.

Kalit so'zlar: makroiqtisodiyot, bank, pul-kredit siyosati, investitsiya, moliya, iqtisodiy barqarorlik.

Abstract: The development of the banking system plays a strategic role in ensuring the macroeconomic stability of a country. Banks contribute to the effective allocation of financial resources, improvement of monetary policy, financing of investment projects, and maintenance of domestic market liquidity, thereby strengthening economic equilibrium. Furthermore, the modern banking system not only supports internal economic stability but also deepens the country's integration into the international financial system. This process serves as a crucial factor in enhancing the consistency and competitiveness of national economic policy.

Key words: macroeconomy, bank, monetary policy, investment, finance, economic stability.

Аннотация: Развитие банковской системы играет стратегическую роль в обеспечении макроэкономической стабильности страны. Банки способствуют эффективному распределению финансовых ресурсов, совершенствованию денежно-кредитной политики, финансированию инвестиционных проектов и поддержанию ликвидности внутреннего рынка, что в совокупности укрепляет экономическое равновесие. Кроме того, современная банковская система не только поддерживает внутреннюю экономическую стабильность, но и способствует углублению интеграции страны в международную финансовую систему. Это становится важным фактором укрепления согласованности и конкурентоспособности национальной экономической политики.

Ключевые слова: макроэкономика, банк, денежно-кредитная политика, инвестиции, финансы, экономическая стабильность.

KIRISH

2022–2026-yillarga mo'ljallangan Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasining ustuvor maqsadlaridan biri sifatida milliy iqtisodiyot barqarorligini ta'minlash va yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini oshirishga qaratilgan sanoat siyosatini davom ettirib, sanoat mahsulotlarini ishlab chiqarish hajmini 1,4 baravarga oshirish belgilangan. Ushbu yo'nalishda sanoatning yetakchi tarmoqlari va iqtisodiyotni yanada liberallashtirish hamda transformatsiya jarayonlarini yakunlash, sanoat tarmoqlarida mehnat unumdorligini oshirish dasturlarini keng joriy qilish, yirik sanoat tarmoqlari va hududiy korxonalar o'rtasida sanoat kooperatsiyasini yanada rivojlantirish va diversifikatsiya qilish, mavjud imkoniyatlarni to'liq ishga solgan holda mahalliy sanoat tarmoqlari eksport salohiyatini yanada rivojlantirish asosiy vazifalar qatorida ko'rsatilgan. Ko'rinib turganidek, global miqyosdagi barqaror rivojlanish maqsadlari hamda milliy iqtisodiyotdagi islohotlarning yuqorida keltirilgan barcha yo'nalishlari mamlakatda makroiqtisodiy barqarorlik hamda sanoatlashuv jarayonlari bilan chambarchas bog'liqdir.

Bugungi iqtisodiy sharoitda kredit siyosatining samaradorligi nafaqat makroiqtisodiy va moliyaviy barqarorlikni ta'minlash, balki inflyatsiyani boshqarishda ham muhim o'rin tutadi. Kreditlar orqali iqtisodiyotda iste'mol va investitsiya faolligi shakllanadi, natijada inflyatsion bosim yuzaga keladi va bu holat makroiqtisodiy siyosat uchun muhim signal sifatida xizmat qiladi. O'z navbatida, kreditlarning muddatlari (qisqa, o'rta va uzoq

muddatli) inflyatsiya jarayonlariga qanday ta'sir ko'rsatishi bugungi kunda e'tibor markazida turgan muhim tadqiqot yo'nalishlaridan biriga aylanmoqda. Shu bilan birga, kreditlar muddatlarining inflyatsiyaga ta'siri borasidagi ilmiy tadqiqotlar cheklangan. Qisqa muddatli kreditlarning inflyatsion bosimni shakllantirishdagi o'rni haqida ba'zi nazariy mulohazalar mavjud bo'lsa-da, empirik tahlillar yetarli emas. Xususan, qisqa muddatli kreditlarning inflyatsiyaga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoli mavjud bo'lib, bu ta'sir quyidagi ikki kanal orqali namoyon bo'ladi:

- qisqa muddatli kredit mablag'lari bankka qisqa muddatda qaytarilishi iqtisodiyotga resurslarni qayta taqsimlash jarayonlarini jadallashtiradi, bu esa, o'z navbatida, talab tomonidan inflyatsiyaga bosimning yuzaga kelishiga olib keladi;

- qisqa muddatli kreditlar odatda yuqoriroq stavkada ajratilishi hisobiga yuzaga keladigan qo'shimcha xarajatlar korxonalar tomonidan narxlarga ustama sifatida taqsimlanishiga olib keladi.

Shu bilan birga, tadqiqotlarda qisqa muddatli kreditlarning iqtisodiy o'sishga hissasi yuqori bo'lmasada, mazkur turdagi kreditlar yuqori inflyatsiyaning vujudga kelishiga olib kelishi ta'kidlangan. Aksincha, uzoq muddatli kreditlar ko'pincha "kelajakdagi iqtisodiyotga sarmoya" sifatida baholanadi va ularning iqtisodiy o'sishga hissa qo'shish salohiyati yuqori deb hisoblanadi [1].

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda bank tizimini rivojlantirish bo'yicha bir qator xorijlik iqtisodchi olimlar ilmiy tadqiqotlar olib borganlar. Jumladan, A.Fisher, C.Clark, H.Singer, R.Prebisch, N.Kaldor, P.N.Rosenstein-Rodan, R.Nurkse, A.O.Hirschman, A.Hamilton, F.List kabi taniqli xorijlik olimlar tomonidan o'rganilgan.

O'zbekistonda esa S.E.A'zam, N.B.Xolmatov, E.F.Trushin, L.L.Olenitskaya, Sh.S.Jo'rayev, A.G'.Sharobiddinov, A.F.Rasulev, D.D.Abdurasulova, N.To'xliyev, Sh.B.Tashpulatov, N.G.Muminovlarning ishlarida o'rganilgan.

Shunga qaramasdan, yuqorida nomlari keltirilgan ilmiy tadqiqotlarda iqtisodiy munosabatlar tizimida makroiqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda bank tizimini rivojlantirish muammolarining o'ziga xos jihatlari, bank tizimida tarkibiy o'zgarishlarning barqaror iqtisodiy o'sishga ta'siri yetarli darajada o'rganilmagan. Muammoning dolzarbligi, ilmiy-amaliy ahamiyatga ega ekanligi va iqtisodiy adabiyotlarda yetarlicha tadqiq etilmaganligi tadqiqot mavzusi sifatida tanlanishiga sabab bo'ldi.

TADQIQOT METODOLOGIYA

Mazkur tadqiqot ishlarini amalga oshirishda ilmiy tadqiqot metodologiyasida keng qo'llaniladigan usullardan foydalanildi. Mavzuni o'rganishda umumiylikdan individuallikka va aksincha tartibda deduksion yoki induksion usullardan foydalanish samara bersa, abstrakt-mantiqiy fikrlash usuli esa jarayonni tizimli tahlil qilishda ahamiyatlidir. Ilmiy tahlil jarayonida ana shu ilmiy tadqiqot usullaridan, xususan, kuzatish, umumlashtirish, guruhlash, taqqoslash, tahlil qilishda esa sintez va tahlil usullaridan keng foydalanildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Respublikamiz bank-moliya tizimini isloh qilish va mustahkamlash bo'yicha ko'rilayotgan chora-tadbirlar banklarning kapitallashuv darajasini oshirish, iqtisodiyotni kreditlash ko'lamini kengaytirish, ko'rsatilayotgan bank xizmatlari spektorlarini ko'paytirish, shuningdek, mamlakat iqtisodiyotini rivojlantirishda bank tizimining rolini oshirish imkonini berdi. Milliy iqtisodiyotni moliyalashtirishda kredit bozori ishtiroki O'zbekistonda haqiqatda yuqori. Moliya bozorining muhim tarkibiy qismi hisoblangan fond bozori yetarli darajada rivojlanmagan sharoitda kreditga talab nisbatan yuqori. Lekin amalda sof bozor prinsiplari asosidagi kreditlar foiz stavkalari keskin yuqoriligi o'zo'zidan ma'lum darajada talabni pasaytirayotgan omil sifatida ham namoyon bo'layotganligi xususida shu o'rinda to'xtalib o'tishimizga to'g'ri keladi. Oxirgi yillarda jismoniy va yuridik shaxslar qarz yuki ham nisbatan o'sish tendensiyasiga egaligi sharoitida biznes subyektlarining kredit munosabatlariga faol kirishayotganligi ham ayon haqiqat. Bunda yirik aksiyadorlik kompaniyalari, mas'uliyati cheklangan jamiyatlar, xususiy korxonalar, xorijiy korxonalar, qo'shma korxonalar, oilaviy korxonalar, boshqa kichik va o'rta biznes subyektlari qatori yakka tartibdagi tadbirborlar tomonidan ham bank kreditlariga muntazam talab mavjudligi va muntazam oshib borayotganligi O'zbekistonda yalpi ichki mahsulotning ham doimiy yuqori sur'atlarda oshishini ta'minlamoqda[2].

2018-2025-yillarda O'zbekistonda milliy valyutadagi umumiy kredit qo'yilmalari qoldig'i (ipoteka kreditlarisiz) sezilarli darajada o'sgan - agar 2018-yilda u taxminan 32 trln so'mni tashkil etgan bo'lsa, 2025-yil iyun oyiga kelib bu ko'rsatkich 260 trln so'mga yetdi. Kreditlash sur'atlarining jadal o'sishi bilan birga, kreditlar tarkibida muddat jihatidan qisqa muddatli qarzlardan uzoq muddatli qarzlarga siljish kuzatilgan. Xususan: Qisqa muddatli kreditlar (1 yilgacha) ulushining qisqarishi. 2018-yilda 1 yilgacha bo'lgan kreditlar umumiy kredit qo'yilmalari

qoldig'ining taxminan 12 foizini tashkil etgan bo'lsa, 2024 yilga kelib, nominal hajmda o'sish kuzatilganiga qaramay, bu ko'rsatkich 5 foizgacha tushdi. 2025-yilda esa qisqa muddatli kreditlar ulushida sezilarli oshish (iyun oyida 7,8%) qayd etilgan bo'lib, bu holat mavsumiy yoki operatsion xususiyatga ega - masalan, ayrim tarmoqlarda vaqtinchalik likvidlik ehtiyoji ortgan bo'lishi mumkin. 2-5 yillik kreditlar segmenti jadal o'smoqda. Ayniqsa, 2-3 yillik kreditlar eng tez o'suvchi segmentga aylandi: agar 2018-yilda bu turdagi kreditlar 7,4 trln so'mni (23%) tashkil etgan bo'lsa, 2025-yil iyun holatiga kelib 63,6 trln so'mga (24,5%) yetdi[3].

Shuningdek, 3-4 va 4-5 yillik kreditlar umumiy hisobda 15 barobarga o'sgan - 2018-yildagi 6,8 trln so'mdan 2025-yil iyunida 90,4 trln so'mgacha. O'rta muddatli kreditlash asosiy moliyalashtirish vositasiga aylanmoqda. Bu holat xususiy va korporativ sektorda investitsiya faolligining oshganligini ko'rsatishi mumkin. - 5 yil va undan yuqori bo'lgan kreditlarda sezilarli siljish kuzatilmoqda. Agar 2018-yilda 5-10 yil va 10 yildan yuqori muddatli kreditlarning jami kreditlardagi ulushi 18 foiz atrofida bo'lgan bo'lsa, 2025-yil iyun holatiga kelib, bu ko'rsatkich 21 foizga yetdi. Ushbu segmentdagi kreditlar hajmi 5,7 trln so'mdan 55,3 trln so'mgacha o'sdi. Ayniqsa, 5-10 yillik kreditlar guruhida deyarli 10 barobarlik o'sish kuzatilgan - 5,1 trln so'mdan 39,9 trln so'mgacha. Uzoq muddatli kreditlashning barqaror rivojlanishi, ayniqsa, investitsiyaga yo'naltirilgan sohalar (masalan, sanoat va qurilish)da, moliyaviy tizimga bo'lgan ishonchning oshganini va korxonalarining investitsiya rejalaridagi muddatning uzayotganini ko'rsatadi.

Qisqa muddatli kreditlar, odatda, yuqori foiz stavkalarida ajratiladi. Bu, avvalo, bunday kreditlar kreditor uchun foyda jihatdan kamroq daromad keltirishi va qaytarish xavfi yuqoriroq bo'lishi bilan izohlanadi. Xususan, qisqa muddatli kreditlar, odatda, kam miqdorda beriladi va ularni qaytarish muddati qisqa bo'lgani uchun, foiz stavkasi yuqori bo'lsa-da, kreditor umumiy hisobda nisbatan kamroq foiz daromadi oladi. Aksincha, uzoq muddatli kreditlarda foiz stavkasi pastroq bo'lishiga qaramasdan, to'lovlar uzoq muddat davomida amalga oshirilganisababli umumiy foizto'lovi ancha yuqori bo'ladi. Shuningdek, foiz stavkalariga ta'sir qiluvchi muhim omillardan biri — qarzni qaytarmaslik xavfi hisoblanadi. Qisqa muddatli kreditlar, odatda, osonroq rasmiylashtiriladi (garov talab etilmaydi), shu sababli ularga aksar hollarda kredit tarixi yoki reyting darajasi past bo'lgan qarz oluvchilar murojaat qiladi. Bu esa umumiy xavf darajasini oshiradi va natijada foiz stavkasi yuqoriroq belgilanadi [4].

Jami kreditlar bo'yicha o'rtacha foiz stavkasi tahlil qilinayotgan deyarli barcha davr (2018-2025-yy.) mobaynida 21-24 foiz oralig'ida shakllangan. 2024-yilda bu ko'rsatkich 23,4 foizgacha pasaygan bo'lsa, 2025-yil aprelida 22,8 foizni tashkil etdi (1-jadval).

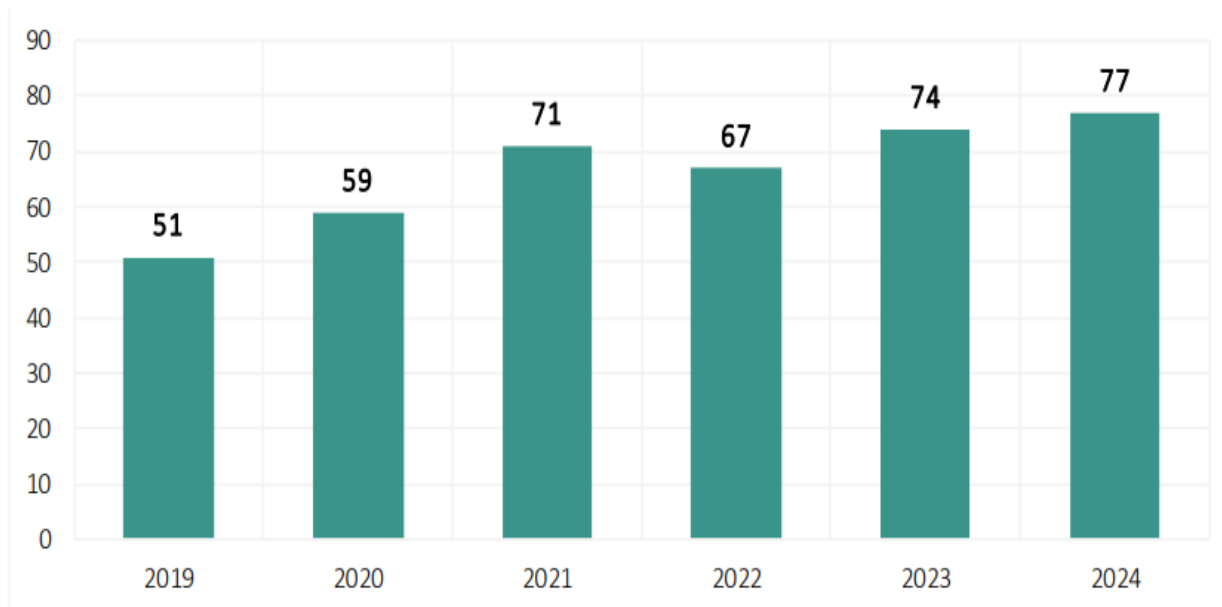
1-jadval. 2018-2025-yillarda milliy valyutada ajratilgan kreditlarning muddatlari bo'yicha foiz stavkalari tahlili

	2018-yil	2019-yil	2020-yil	2021-yil	2022-yil	2023-yil	2024-yil	2025-yil (aprel)
Jami kreditlar	21,8	24,8	18,8	20,8	22,3	24,0	23,4	22,8
Qisqa muddatli kreditlar	22,4	24,7	18,4	21,2	22,2	23,7	21,3	23,1
60 kungacha	21,7	24,3	19,5	21,7	23,3	24,8	23,9	24,3
61 kundan 90 kungacha	22,3	25,8	18,7	20,6	24,2	23,5	24,1	24,7
91 kundan 180 kungacha	21,7	25,5	17,0	21,3	19,5	24,5	24,0	23,8
181 kundan 365 kungacha	22,5	24,3	19,7	21,2	22,1	23,2	20,5	23,0
Uzoq muddatli kreditlar	21,5	25,1	19,1	20,5	22,4	24,2	24,4	22,7
1 yildan 2 yilgacha	21,6	24,8	19,6	21,4	23,0	24,0	23,5	23,5
2 yildan 3 yilgacha	23,2	27,6	20,1	22,7	23,4	25,1	26,5	24,6
3 yildan 4 yilgacha	23,3	24,4	19,4	20,8	24,8	25,8	23,8	21,6
4 yildan 5 yilgacha	19,0	21,0	19,0	21,5	22,9	27,1	26,6	24,7
5 yildan 10 yilgacha	19,7	20,0	18,3	19,0	22,6	24,2	24,4	21,9
10 yildan yuqori	18,2	18,5	17,2	17,2	17,8	18,1	19,5	19,4

Qisqa muddatli kreditlar (1 yilgacha) bo'yicha foizstavkalari asosan bozor o'rtacha stavkasi darajasida saqlangan. 2020-yilda pandemiya sababli pasayish, 2023-yilda esa jadal o'sish kuzatildi. 2025-yilda bu turdagi kreditlar bo'yicha stavka 23,1 foizgacha ko'tarilgan bo'lib, o'z navbatida, likvidlikka bo'lgan qisqa muddatli ehtiyoj bilan izohlanishi mumkin. 2-3 yillik kreditlar eng yuqori foiz stavkalariga ega bo'lgan segment hisoblanadi — 2018-yilda 23,2 foiz bo'lgan bo'lsa, 2024-yilda 26,5 foizgacha ko'tarilgan. Buholat, birinchi navbatda, ushbu muddatli kreditlarga bo'lgan talabning yuqoriligi bilan izohlash mumkin. Yuqorida ta'kidlanganidek, 2-5 yillik o'rta muddatli kreditlar hozirda umumiy kredit portfelining taxminan 60 foizini tashkil etib, ular bozordagi eng faol segmentga aylangan. Shuningdek, 3-5 yillik kreditlar ham qariyb 25 foiz atrofidagi foiz stavkalari bilan

yuqori foizli segmentsifatida saqlanib qolmoqda. 10 yil va undan yuqori muddatli kreditlar tahlil davri mobaynida eng past foiz stavkalariga ega bo'lgan — taxminan 17,0-19,5 foiz atrofida. Bu holat investitsiyaga yo'naltirilgan sohalar (qurilish, sanoat) uchun uzoq muddatli kreditlashning ustuvorligi, shuningdek, bu segmentdagi qarz oluvchilarning moliyaviy barqarorligi bilan bog'liq bo'lishi mumkin [5].

Shu bilan birga, 2019-2024-yillarda tijorat banklari tomonidan ajratilgan kreditlarning qaytuvchanligi darajasida sezilarli yaxshilanish qayd etilib, bu ko'rsatkich 2019-yildagi 51 foizdan 2024-yilda 77 foizgacha oshdi (1-rasm).

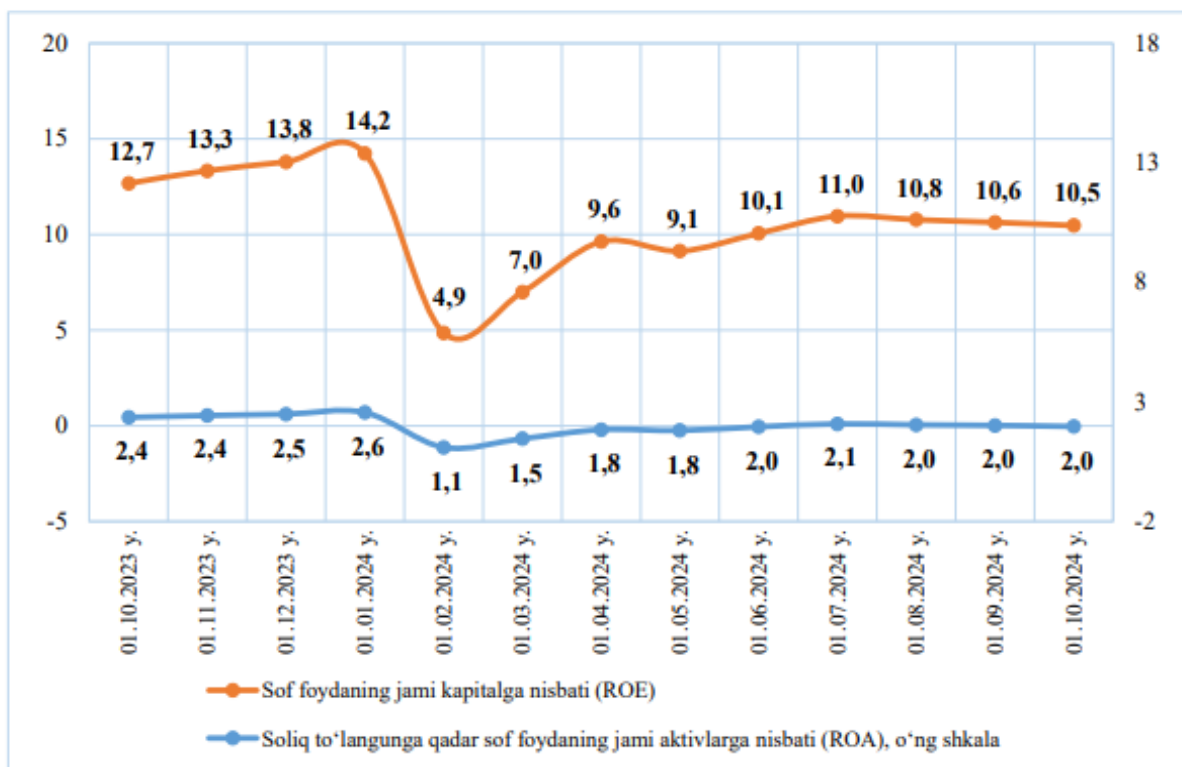

1-rasm. 2019-2024-yillarda ajratilgan kreditlarning qaytuvchanlik darajasi, foizda

Jahonda global raqobatning kuchayib borishi sharoitida milliy iqtisodiyotda xizmatlar sohasining tutgan o'rnini makroiqtisodiy tadqiq qilish borasida keng doiradagi izlanishlar olib borilmoqda. Xizmatlar sohasini tasniflash, toifalash va tarkibini tartiblash, xizmatlarni aniqlash mezonlarini ishlab chiqish, YalMdagi ulushini aniqlash va uning iqtisodiy o'sishga qo'shadigan hissasini baholash, xizmatlar sohasining xalqaro savdodagi o'rnini tadqiq etish, xizmatlar sohasidagi innovatsiyalarni va raqamlashtirish jarayonlarini, ishchi kuchi talabini va ushbu sektordagi bandlik darajasini tahlil qilish, xizmatlar sektorini rivojlantirishga qaratilgan davlat siyosati va qonunchilik tashabbuslarining samaradorligini, xalqaro bozorlar bilan integratsiyasi va xalqaro tashkilotlar bilan hamkorlik darajasini baholash bu borada olib borilayotgan ilmiy tadqiqotlarning ustuvor yo'nalishlaridan hisoblanadi. Iqtisodiyotning diversifikatsiyalashuvi sharoitida banklar tomonidan mijozlarga ko'rsatiladigan xizmatlarni tadqiq qilish va ularning xususiyatlarini o'rganish masalasi muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Sababi, bugungi kunda banklarning xizmatlar ko'rsatish amaliyoti zamonaviy texnologiyalar asosida keskin o'zgarishlarga duch kelmoqda [6]. Bu esa, banklar va mijozlar o'rtasida xizmatlar ko'rsatish va ularning o'zaro munosabatlarini tartibga solishni taqozo etadi. Iqtisodiyotni raqamlashtirish sharoitida tijorat banklari moliyaviy xizmatlari tarkibiga turli omillar ta'sir qilib, xizmatlarini sifatli tashkil etishni birinchi darajaga qo'ymoqda. Banklarning xizmatlari tarkibida yetakchi o'rinni kredit berish va depozitlarni jalb qilish xizmatlari egallaydi.

Bank mahsuloti muayyan bank texnologiyalaridan foydalanib, alohida ko'rinishdagi bank faoliyatining mijozlar talabini qondirishga qaratilgan, o'zaro bog'liq bank xizmatlari va operatsiyalari majmuasi hisoblanadi. Bank mahsuloti mijozlarning ehtiyojlarini qondirishga qaratilgan o'zaro bog'liq bank va moliya operatsiyalari majmuasi bo'lib, mijozning muayyan ehtiyojini hal qilish va xizmat ko'rsatilishiga talabini qondirish imkonini beruvchi yangi bank xizmati yoki an'anaviy bank xizmatlari hisoblanadi. Tijorat banklari mahsulotlari va moliyaviy xizmatlarining sifati mijozlar ehtiyojlarini qondirishi va bu jarayonda turli xatarlarning kelib chiqishini ta'minlash xususiyatlarini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi hisoblanadi [7].

O'zbekiston Respublikasi bank tizimida faoliyat yuritayotgan bank xizmatlari bozorida eng yuqori ulushga ega 5 ta bankning aktivlari ulushi o'zgarishida kamayish tendensiyasi kuzatilgan. Bunda banklar ulushining asosiy qisqarishi Milliy bank (4,9 foiz), Asakabank (3,9 foiz) hissasiga to'g'ri kelgan. Bank tizimidagi TOP 5 ta bankning ulushi 2019-yilga (65,7 foiz) nisbatan 5,3 foizga qisqargan va 2023-yil yakunida 57,4 foizni tashkil etgan (2-rasm).

2-rasm. Bank tizimi daromadlilik ko'rsatkichlari tahlili, foizda

Banklarning xizmatlari sifatiga bir qator omillar ta'sir qiladi va ular quyidagilardan iborat: bankning xizmatlar bozoridagi obro'yi va moliyaviy barqarorligi, bankning xususiy kapitali, aktivlari miqdori, milliy va xalqaro reyting ko'rsatkichlari, barqaror mijozlar bazasi va uning barqaror o'sishi, to'lov tizimlari bilan hamkorligi va mijozlarga ko'rsatiladigan xizmatlar doirasi, bank filiallar tarmog'ining holati va uni kengaytirish istiqbollari, bank tomonidan samarali reklama siyosati yuritilishi, bankdagi mavjud malakali xodimlar, tajribali boshqaruv, zarur dasturiy ta'minot. Tijorat banklarida xizmatlar sifatini bankning barcha talablarga muvofiqligi orqali baholanadi va boshqariladi. Bank har bir ko'rsatiladigan xizmat bo'yicha talablarni belgilashi va ushbu talablarni muvofiqlashtirishi lozim. Banklar mijozlarga zarur vositalarni sotib olish uchun yuqori foiz stavkada ajratiladigan kreditlar o'rniga ishlab chiqaruvchilar muddatli to'lovlar evaziga sotish taklifi bank kreditlari marjinalligini pasaytirmoqda. O'zbekiston Respublikasi tijorat banklari tomonidan aholiga va xo'jalik yurituvchi subyektlarga ko'rsatilayotgan xizmatlar miqdor va sifat ko'rsatkichlari jihatidan xalqaro bank amaliyoti andozalari talablariga javob berishi muhim ahamiyat ega. Mamlakatda banklararo raqobat muhiti to'liq shakllanmaganligi mijozlarga ko'rsatilayotgan xizmatlarning turi va sifatini oshirishga salbiy ta'sir ko'rsatadi.

Bank tizimida raqobatning kuchayishi natijasida bank kreditlari foiz stavkalari pasayib va depozitlar foizli xarajatlarining yuqori o'sish sur'atlari banklar marjasini qisqarishiga olib kelmoqda. Bank mijozlarning kreditlari pasaygan stavkalarda bo'lishini kutishi va bozor xizmatlari bozorida raqobat kuchayishi, aksariyat tijorat banklari mijozlarni saqlab qolish va likvidlikni oshirish uchun yuqori depozit stavkalarini taklif qilishga majbur qilmoqda. Jahon bank xizmatlari bozori rivojlanishi bank mijozlariga ko'rsatilayotgan xizmatlar sifati raqamli xizmatlar rivojlanishi darajasiga bog'liqligida yaqqol namoyon bo'lib qolmoqda. Bugungi kunda bank xizmatlari bozorida raqobatda ustun bo'lish uchun xalqapo amaliyotda bank xizmatlarini ko'rsatishdan tashqari mijozlar faoliyatini yuritishga ko'maklashish va uning faoliyatida ekotizimga jalb qilish orqali banklararo raqobat sharoitida mijoz bazasini kengaytirib bormoqda [8].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tijorat banklarining xizmatlar bozorida raqobatini rivojlantirish yuzasidan amalga oshirilgan tadqiqotlar va o'rganishlar natijasida quyidagi xulosalar mavjudir. Olingan natijalar 2-4 yillik kreditlar inflyatsiyaga ta'sir qilmaydi, deb emas, balki ularning ta'siri kechiktirilgan va ehtimol, bilvosita tusga ega ekanini ko'rsatishi mumkin. Bu esa ushbu ta'sirni baholashda kengroq vaqt doirasi va murakkabroq modellar talab etilishini anglatadi. Mazkur xulosalardan kelib chiqib, inflyatsiyani samarali tarzda boshqarish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish

uchun kredit siyosatining muddatlar tuzilishiga yo'naltirilgan yondashuvni shakllantirish bo'yicha qo'shimcha o'rganishlar olib borish zarur. Tijorat banklari xizmatlarining iqtisodiy mazmuni va ko'zlangan maqsadiga ko'ra, ikki yirik guruhga bankning likvidligini saqlab turish uchun bajariladigan xizmatlar va bankning daromad olish maqsadida bajariladigan xizmatlarini ajratish mumkin.

Bank xizmatlari bozori iqtisodiyot subyektlari tomonidan banklar pul va moliyaviy derivativlariga talab va taklifni shakllantirishning murakkab sohasi bo'lib, hamkorlarni erkin tanlash va o'zaro munosabatlarga kirishish bilan tavsiflanadi. Bank xizmatlari bozori infratuzilmasining asosiy ishtirokchilari Markaziy bank va uning hududiy muassasalari, barcha mulk shaklidagi tijorat banklari, to'lov tashkilotlari va to'lov tizimlari, mikro kredit va lombard tashkilotlari, soliqlar va yig'imlar tizimi, axborot va texnologik tizimlar, birjalar, auditorlik firmalari, konsalting kompaniyalaridan iborat. Bank xizmatlari bozorida raqobat kurashi sharoitida yuqori samaradorlikni ta'minlash maqsadida foizsiz daromadlari kamida 40 foizdan yuqori bo'lishi kelgusida bankning xizmatlar bozorida faoliyatining yuqori samaradorligini ta'minlashga xizmat qilishi asoslangan. O'zbekiston bank tizimida banklararo raqobatni tartibga solishda qo'shilish va birlashishlar jarayonida bozordagi yirik banklarga o'tkazilishi, bank xizmatlari bozorida muhitga o'z ta'sirini baholashda AQSh tajribasidan foydalanib, Herfindal Xirshman indeksini 200 punktdan ortiq oshirishga yo'l qo'yilmaslikning huquqiy asoslarini yaratish va joriy etish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki Statistika va tadqiqotlar departamenti ma'lumotlari.
2. O.Ortiqov. Tijorat banklari xizmatlar bozorida raqobatni rivojlantirish yo'llari Avtoreferat. Toshkent 2025y.3-27 betlar.
3. Тавасиев А.М. Банковское дело: Учебник для бакалавров / А.М. Тавасиев.- М.: Юрайт, 2017. -647 с.
4. Т.Маликов, N.Найдаров - Budget daromadlari va harajatlari. O'quv qo'llanma, Toshkent:"Iqtisod-moliya, 2007.
5. G'aybullayev, U O'roqov.O'zbekiston Respublikasida budget tizimi va jarayoni. O'quv qo'llanma. - T.: Baktriapress, 2016.
6. Банковской дело. / Под ред. Лаврушина О.И. – М.: "КноРус", 2008.
7. Деньги, кредит, банки. / Под ред. проф. Лаврушина О.И. – М.: "КноРус", 2009.
8. O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki ma'lumotlari <https://cbu.uz>

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS
AND MATHEMATICS

23-24

OCTOBER
2030

23-24
OCTOBER
2025

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE
AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND
BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT
OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН –2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda
mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro
iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS
ФОРУМ UZBEKISTAN
STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI